
Odložené školné možná navrhnu já

Odložené školné možná navrhnu já

DANA KUCHTOVÁ, ministryně školství:
PRAHA, 31. 8. 2007

Do úřadu přišla s velkými plány, jak udělat školy pro studenty přívětivější a atraktivnější. Prosazovala neomezený počet přihlášek na střední školy, dokonce úplné zrušení přijímacích zkoušek na školy vysoké. Po osmi měsících přiznává, že změny ve školách jsou během na dlouhou trať. »Pravidlo jedné přihlášky se zruší nejdříve v roce 2009, dřív to prostě nejde,« říká v rozhovoru pro HN ministryně školství Dana Kuchtová.

* HN: Do které školy nastoupí 1. září vaše dcera?

Tady v Praze. Jsem tu nová, proto jsem postupovala přesně tak, jak to ministerstvo doporučuje rodičům. Nejprve jsem se ptala kolegyně a kamarádek: vypadá to možná tetkovsky, ale je to vynikající zdroj informací. Ony vám řeknou, jestli jejich děti chodí do školy rády a dělají tam zajímavé projekty, nebo jim učitelky přikazují sedět v lavici s rukama za zády. A pak jsem se šla do těch vytipovaných sama podívat. Můj dojem ze školy, kam Katku dám, byl výborný: nikdo se mému zájmu nedivil, odpověděli na všechny otázky, ukázali mi budovu... Je to základní škola v Londýnské ulici.

* HN: To jste ani nemusela dlouze vybírat, ta je v Praze vyhlášená.

To víte - venkovanka. Ale rozhodování nebylo jednoduché, protože doporučených škol nebylo málo. Zvažovala jsem i jednu sídlištní malotřídku nebo církevní školu sv. Voršily. Rodič si musí výběr trochu odpracovat.

* HN: Od pondělí se má v 1. a 6. třídách poprvé projevit reforma základních škol, označovaná za největší od Marie Terezie: učitelé si sami měli napsat osnovy (vzdělávací programy). Jenže to vypadá, že většina jen lehce upravila ty dosavadní. Byl to pro ně další zatěžující úkol, který si chtěli odškrtnout. Nebo máte jiné zprávy?

Ústav pro informace ve vzdělávání teď dělal rychlé šetření na vzorku ředitelů, učitelů a rodičů. A výsledek je... ani optimistický, ani pesimistický. Asi čtvrtina až třetina škol vzala změny za své. Zbytek si vzdělávací programy také zpracoval, ale zhruba tak, jak říkáte.

* HN: Takže se reforma příliš nepovedla.

Počkejte, to není konec, ale začátek. Nás teď čeká deset patnáct let práce. Všem učitelům a ředitelům říkám, že není cesty zpět: už nebudou učit podle jednotných osnov. Budou muset uvažovat, co by jejich škola mohla dělat jinak a lépe, jak výuku přizpůsobit místním podmínkám, jak spolupracovat s rodiči.

* HN: Řekněte tři věci, které se vám zatím podle vás povedly.

Podarilo se mi zastavit propuštění 20 tisíc učitelů, s nímž původně počítal reformní balík. Přesvědčila jsem ministra financí Kalouska, že to není možné udělat takto paušálně, učitelé ani nejsou přímými zaměstnanci státu. Ale měli strach o místa, byla to pro ně stresová situace. Pak je to odklad státních maturit, ten mě stál velké přesvědčovací úsilí vůči opozici i uvnitř koalice. A také jsme uvolnili tzv. rámcové vzdělávací programy, podle nichž se dělá reforma základních škol, aby se do nich mohly vejít i třeba waldorfské školy. Do té doby nad nimi visela hrozba, že budou muset skončit.

* HN: Takže jste třikrát odvrátila problém, jaký však předtím vytvořila předchozí nebo současná vláda. Máte pocit, že jste i nějaké téma sama nastolila?

Zdravá výživa. Pro školy dosud existuje metodický pokyn, jak mají vařit, s předepsanými kaloriemi. Znáte to: maso, mléko, vejce... Začali jsme vyjednávat s hlavním hygienikem a o zdravějších jídelničkách, aby si školy mohly víc vybírat. Teď nás čeká proškolení kuchařů. Možná vám to připadá jako drobnost, ale nikdo se tím tématem dřív nezabýval.

* HN: Za vlády ČSSD byly v rozpočtu zřetelně zvýhodněny veřejné školy oproti soukromým a církevním. Změníte to?

Ano. Veřejná podpora by měla být stejná. Už teď jsme v rozpočtovém výboru prosadili 330 milionů korun, které půjdou do církevního a soukromého školství na dorovnání rozdílů. A dokud tady budu a dokud na to budou jen trochu peníze, budeme rozdíl dorovnávat dál, protože školství je veřejná služba, kterou dělají i soukromníci. Zřizovatele soukromých škol upozorňuji na jednu věc: teď se diskutuje o tom, jestli ministerstvu odejmout pravomoc určovat dotace, tzv. normativy na žáka, a předat ji krajům. V takovém případě ale dojde k ještě větší disproporcii mezi veřejnými a soukromými školami, protože kraje budou přirozeně víc podporovat »své«, které zřizují. A soukromé, případně nově vzniklé školy na tom budou hůř a hůř.

Na střední školu budou dvě přihlášky, až v roce 2009

* HN: Chtěla jste zrušit pravidlo, podle něž studenti smějí na střední školy podávat jedinou přihlášku. Budou mít napřesrok větší výběr?

V roce 2008 to ještě nebude. Původně jsem chtěla neomezený počet přihlášek, ale ukázalo se to příliš složité. Kdyby si žák podal přihlášek třeba deset a přijalo by ho více škol, ředitelé by se nemuseli včas dozvědět, kolik studentů nastoupí. Nemáme vyřešené, jak by si mezi sebou předali informace: k identifikaci žáka potřebujeme kromě jména i nějaký kód. Uvažovali jsme o rodném čísle, ale to je zase v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů...

* HN: Co je na tom tak složitého? Prostě by student musel do určitého data nástup závazně potvrdit.

A jak by to měl potvrdit? A jak budete od někoho vyžadovat, aby nastoupil? Pro rodiče a studenty by to bylo dobré. Ale pro školy je to velký problém. Ředitel chce mít včas zaručený počet studentů. Neomezený počet přihlášek by mu to velmi komplikoval.

* HN: Kvůli pohodlí ředitelů také Petra Buzková změnu zaváděla. Ale mysleli jsme, že víc myslíte na žáky a jejich rodiče. To se bude další ročník zase stresovat kvůli jediné přihlášce, kterou nesmějí promarnit?

Není to jen kvůli jistotě a pohodlí ředitelů, je to složité i legislativně. Ale podívali jsme se tedy, kolik se podává přihlášek na vysoké školy. Jejich počet omezen není, v průměru to však stejně bývají 2,2 přihlášky na studenta. Proto navrhneme i dvě přihlášky na střední školu. V roce 2008 to však ještě nebude, nejdřív od roku 2009.

* HN: Neměly by úplně padnou kvóty určující, kolik smí být žáků na učilištích a kolik na gymnáziích? Některé školy uměly přijmout žáků víc, ale stát jim to nedovolil.

Ano, tohle by si měly určovat samy školy, nikoli centrum. Zrušit tzv. kapacitu škol chceme v chystané velké novele školského zákona. Ještě tak rok dva ale potrvá, než se prosadí v parlamentu.

* HN: Působíte dojmem, že vás funkce obrousila. Ještě v lednovém rozhovoru jste měla větší elán, teď jako byste přijala vysvětlování úředníků, proč něco nejde rychleji.

No, obroušená... Samozřejmě jsem po půl roce unavená ze všech možných akcí. Své záměry jsem neopustila, ale: když nastoupíte do vysokého úřadu, musíte přesně respektovat zákony. Ten velký tlak na zákonnost mě až překvapil. A potom právě to, co mi vytýkáte: že všechno tak dlouho trvá. Nemůžu jít do rizika, pak by mi v krajním případě hrozila i trestní odpovědnost. Hledím na to, abych se nestala druhou Marií Součkovou (pozn. red.: bývalá ministryně zdravotnictví z let 2002 - 04, jejíž zakázka bez výběrového řízení dodnes řeší trestní soud).

* HN: Přesvědčili vás vaši poradci Matějů a Weidnerová, že by se přece jen mělo na univerzitách zavést tzv. odložené školné s pozdější splatností?

Mně se v lidské rovině podařilo najít s jejich odborem dobrou spolupráci. A proti odloženému školnému jsem ani nikdy nebyla.

* HN: Strana zelených má v programu, že školné nebude. A ještě v lednu jste říkala, že si ho v tomto volebním období neumíte představit -teprve až bude průměrný plat vysokoškoláků výrazně vyšší.

V programu máme, že nebude přímé školné, odloženému bych se nebránila. Myslím, že už jsme našli způsob, jak ho vymáhat, i přibližný násobek průměrného platu, od něž se začne školné splácet. Za této vlády se ale ještě nestihne připravit. Kdyby se to náhodou do roku 2010 povedlo, pak s tím do vlády půjdu.

Rusku se v energetice neubráníme

* HN: Než jste nastoupila do úřadu, byla jste známá především jako aktivistka bojující proti Temelínu. Dnes slavný ekolog James Lovelock, tvůrce teorie o Zemi coby jediném živém organismu, označuje jadernou energetiku za »jediné zelené řešení« klimatických změn, takže čekáme, kdy i Strana zelených...

...kdy přistoupíme na jadernou energetiku? To se nedočkáte, to se nedočkáte. Jaderná lobby jako obvykle říká: Bez nás to nepůjde. A my odpovídáme: Modernizace, inovace, nové technologie, decentralizace.

* HN: Když vidíte ekologické Finsko, které staví atomovou elektrárnu nové generace, to pro vás není moderní, bezpečná technologie?

Ona není moderní a bezpečná! Finové staví jadernou elektrárnu, ale jsou, dá se říci, jediní v Evropě. A i tam byla debata na hraně, prošlo to těsně. Ani ve Finsku není bezpečnost stoprocentní.

* HN: Stoprocentně bezpečné není nic.

Ale je: větrná elektrárna. Kromě toho, že může zabít ptáka, který proletí těsně kolem ní, tak se nemůže stát, že by zásadně poškodila okolí. My říkáme, že uhelné stejně jako jaderné elektrárny nejsou cesta. Pokud si máme vybírat z fosilních paliv, pak jako přechodný, nejméně problémový zdroj vidíme plyn.

* HN: Vás nezneklidňuje, že v dovozu plynu závisíme na dnešním Putinově Rusku? Když vidíte, jak využilo dodávky plynu jako politický nástroj vůči Ukrajině?

Vy to stavíte tak, jako že plyn už nebude. A to myslíte, že nebude ani žádná spolupráce s Ruskem? Jaderná energetika by ani tak nebyla řešením, když palivo kupujeme z Ruska. Víte, to je principiální debata, jestli mohou naši spotřebu pokrýt alternativní zdroje. Já si myslím, že ano - ale až dlouhodobě. Teď se na tom musí pracovat. Proto jsem šťastná, že největší díl dotací na vědu a výzkum jde sem: devět miliard spravuje resort školství. Potřebujeme hledat v energetice nové cesty: ve fotovoltice, v účinnějším využívání plynu...

* HN: To můžeme čekat hodně dlouho.

Anebo musíme přesvědčit ČEZ, aby přestal elektřinu stále více a stále úspěšněji vyvážet. Pak nám vydrží naše domácí zdroje řekněme o padesát let déle. Nemáme-li zdroje, šetřeme si je.

* HN: ČEZ elektřinu vyváží, protože je po ní v Evropě poptávka. Jak mu to na otevřeném trhu chcete zakázat?

Nechci zakazovat vývoz. Ale privatizovala bych ČEZ. Nejlepší varianta, která už zřejmě nebude politicky průchodná, by spočívala v rozdělení ČEZ a jeho privatizaci po částech. Tím by se jasně ukázalo, jaké náklady která část má -a že jaderná energetika není bez státní podpory životaschopná.

* HN: I kdyby měly části ČEZ koupit ruské firmy spojené se státem?

Ruské firmy už tady jsou, tomu se nezabrání. Vůči Rusku se máme chovat tak jako Angela Merkelová. Když jede do Číny, mluví o lidských právech, jedná i s opozičními novináři. A vůči Rusku jen nepřikyvuje, jak to dělával Gerhard Schröder. Musíme Rusku - a teď nemyslím jen malou Českou republiku, ale Evropskou unii - ukázat naši sílu.

Prosazují stejné peníze pro všechny. Školství je veřejná služba, kterou dělají i soukromníci.

Ředitel chce mít včas zaručený počet studentů. Neomezený počet přihlášek by mu to komplikoval.

Dana Kuchtová

Ministryně školství a první místopředsedkyně Strany zelených je bývalá učitelka a překladatelka. Veřejně se stala známá kvůli svému angažmá v hnutí Jihočeské matky, které dlouhodobě kritizovalo projekt Jaderné elektrárny Temelín. Po loňských komunálních volbách se stala místostarostkou Českého Krumlova. Dana Kuchtová je rozvedená, má dceru.